

VAN GROEF TOT ALGORITME

VAN GROEF TOT ALGORITME

De evolutie van dancemuziek

Edy Marron

Colofon

Van Groef tot Algoritme

De evolutie van dancemuziek

Auteur: Edy Marron

ISBN: 9789465545653

Eerste druk 2026

Copyright © 2026 Edy Marron

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de wettelijke uitzonderingen.

Inhoud

Deel I Geluid wordt tastbaar

1. Voor de beat.....	1
2. Geluid wordt een voorwerp.....	4
3. De draaitafel wordt een instrument.....	7
4. Cassettecultuur en mixtapes.....	10

Deel II De moderne dansvloer ontstaat

5. Dub en de kunst van de studio.....	13
6. Disco bouwt de moderne dansvloer.....	16
7. Disco onder vuur.....	19
8. Chicago en het ontstaan van house.....	22
9. House krijgt vertakkingen.....	25

Deel III House techno en rave

10. Detroit geeft techno vorm.....	28
11. Acid house steekt de oceaan over.....	31
12. Rave verlaat de club.....	34
13. De sampler herschrijft muziek.....	37
14. België en de hardere rand.....	40

Deel IV Hardcore trance en Europese dance

15. Rotterdam kiest voor hard.....	43
16. Thunderdome en de massaschaal.....	46
17. Nieuwe ruimte voor melodie.....	49
18. Trance zoekt de horizon.....	52
19. De Nederlandse tranceschool.....	55
20. Breakbeats versnellen.....	58
21. Eurodance veroverd radio en televisie.....	61

22. De cd verandert luisteren en draaien.....	64
---	----

Deel V Van bestand naar festival

23. MP3 breekt de drager open.....	67
24. De laptop betreedt de booth.....	70
25. Van hardcore naar hardstyle.....	73
26. Minimal en electro in de jaren nul.....	76
27. Dubstep en de kracht van lage frequenties.....	79
28. EDM als mondiale festivalindustrie.....	82
29. Nederland als dance-exportland.....	85

Deel VI Streaming en de toekomst

30. Streaming verandert de waarde van een track..	88
31. Sociale media versnellen de cyclus.....	91
32. Vinyl keert terug.....	94
33. De dansvloer na de pandemie.....	97
34. Nieuwe machines en kunstmatige intelligentie.	100
35. Wat blijft wanneer alles verandert.....	103
Noten bij feiten en datering.....	108
Bronnen en aanbevolen literatuur.....	110

Voorwoord

Dance lijkt op het eerste gehoor muziek van het moment. Een kick zet in, een zaal reageert en enkele minuten later maakt de dj plaats voor de volgende plaat. Achter die tijdelijke ervaring ligt echter een lange geschiedenis. Elke nieuwe stijl draagt sporen van oudere ritmes, technische beperkingen, lokale clubs en mensen die buiten de gevestigde muziekwereld hun eigen ruimte maakten.

Dit boek volgt twee ontwikkelingen tegelijk. De eerste is muzikaal: van disco, dub en elektronische experimenten naar house, techno, hardcore, gabber, trance en de vele vertakkingen die daarna ontstonden. De tweede gaat over de drager en het gereedschap: van plaat en band naar cassette, cd, bestand en stream. Die lijnen beïnvloedden elkaar voortdurend. Een nieuw formaat veranderde wat een dj kon meenemen; een nieuwe machine veranderde wat een producer kon maken; een nieuw netwerk veranderde hoe snel een scène kon groeien.

Oorsprongsverhalen zijn zelden eenvoudig. Genres worden door gemeenschappen gevormd en krijgen hun naam vaak pas achteraf. Waar bronnen elkaar tegenspreken, kiest dit boek niet voor een gemakkelijk heldenverhaal. Het benoemt de mensen en plaatsen die aantoonbaar belangrijk waren en houdt ruimte voor meerdere invloeden. Zo blijft de geschiedenis levend, precies zoals de muziek zelf.

1 Voor de beat

Ritme, herhaling en dans vóór elektronische dance

De muzikale voorgeschiedenis

Voor de beat past in een langere ontwikkeling waarin dansmuziek steeds opnieuw ontstaat uit bestaande gewoonten. Ritme, herhaling en dans vóór elektronische dance. In West-Afrika, het Caribisch gebied, Europa en de Verenigde Staten kwamen muzikale tradities, sociale behoeften en beschikbare apparatuur bij elkaar. De uitkomst was geen plotselinge uitvinding, maar een reeks keuzes van dj's, producers, zaalhouders, technici en dansers. Herhaling maakte van muziek een lichamelijke ervaring en legde de basis voor de latere vierkwartsmaat. In hoofdstuk 1 staat daarom niet één beroemd nummer centraal, maar het verband tussen klank, publiek en infrastructuur.

De muzikale bouwstenen waren rituele ritmes, jazz, soul, funk en de sociale dansvloer. Producers namen elementen over, veranderden tempo, verlengden ritmes of lieten juist delen weg. Daardoor konden bekende klanken in een andere omgeving een nieuwe functie krijgen. Op een dansvloer telt immers niet alleen welke noten klinken, maar ook hoe lang spanning wordt vastgehouden, waar een overgang valt en hoe een geluid via een groot systeem lichamelijk wordt ervaren. Luisteraars hoorden het nieuwe vaak eerst als verschil in energie: meer bas, langere overgangen, een andere snelheid of een onverwachte stilte.

De techniek maakte sommige keuzes gemakkelijker en andere moeilijker. In deze periode waren vooral live-ensembles, radio en vroege versterking bepalend. Apparaten schrijven echter nooit zelfstandig geschiedenis. Hun mogelijkheden kregen

betekenis doordat gebruikers fouten accepteerden, functies misbruikten en goedkope oplossingen vonden. Een klank die later als genrekenmerk werd herkend, begon geregeld als een praktische reactie op beperkte tijd, geld of apparatuur. Platen en opnamen reisden tussen steden, terwijl lokale dj's ze in een eigen volgorde en context plaatsten. Daardoor kon dezelfde bron uiteenlopende scènes voeden.

De techniek achter het geluid

De plaats is eveneens belangrijk. West-Afrika, het Caribisch gebied, Europa en de Verenigde Staten bood een netwerk van clubs, winkels, radiomakers, labels en ontmoetingsplekken. Muziek kon daar circuleren voordat een groot publiek er een naam voor had. Genrelabels kwamen vaak pas later, wanneer platenzaken een vak moesten vullen, journalisten een ontwikkeling wilden uitleggen of organisatoren een herkenbare avond verkochten. Daarom lopen datering en naamgeving in bronnen soms uiteen.

De sociale betekenis van voor de beat verdient aandacht. In West-Afrika, het Caribisch gebied, Europa en de Verenigde Staten boden dansvloeren ruimte aan gemeenschappen die elders minder vrijheid of veiligheid vonden. Commercieel succes, uitsluiting, middelengebruik, politiebeleid en hoge toegangsprijzen konden die ruimte beperken. Wie alleen naar hitlijsten kijkt, mist daarom een belangrijk deel van deze geschiedenis.

Discussies en keerpunten

Vanuit het heden is de invloed helder. Latere makers konden voortbouwen op rituele ritmes, jazz, soul, funk en de sociale dansvloer, terwijl live-ensembles, radio en vroege versterking nieuwe varianten mogelijk maakten. Toch bleef de kern herkenbaar: een dj of producer organiseert herhaling zo dat

een groep beweging, verwachting en ontlading deelt. Dat verklaart waarom oude technieken telkens terugkeren, zelfs wanneer nieuwe media sneller en gemakkelijker zijn.

In het kort

Plaats	West-Afrika, het Caribisch gebied, Europa en de Verenigde Staten
Bronnen	rituele ritmes, jazz, soul, funk en de sociale dansvloer
Techniek	live-ensembles, radio en vroegse versterking

Kernpunt: Herhaling maakte van muziek een lichamelijke ervaring en legde de basis voor de latere vierkwartsmaat.

2 Geluid wordt een voorwerp

Van fonograaf en schellak naar de moderne grammofoonplaat

De muzikale voorgeschiedenis

Geluid wordt een voorwerp past in een langere ontwikkeling waarin dansmuziek steeds opnieuw ontstaat uit bestaande gewoonten. Van fonograaf en schellak naar de moderne grammofoonplaat. In laboratoria, huiskamers en platenwinkels kwamen muzikale tradities, sociale behoeften en beschikbare apparatuur bij elkaar. De uitkomst was geen plotselinge uitvinding, maar een reeks keuzes van dj's, producers, zaalhouders, technici en dansers. Zodra geluid herhaalbaar werd, konden luisteraars dezelfde uitvoering bezitten, vergelijken en verzamelen. In hoofdstuk 2 staat daarom niet één beroemd nummer centraal, maar het verband tussen klank, publiek en infrastructuur.

De muzikale bouwstenen waren opgenomen geluid als product en geheugen. Producers namen elementen over, veranderden tempo, verlengden ritmes of lieten juist delen weg. Daardoor konden bekende klanken in een andere omgeving een nieuwe functie krijgen. Op een dansvloer telt immers niet alleen welke noten klinken, maar ook hoe lang spanning wordt vastgehouden, waar een overgang valt en hoe een geluid via een groot systeem lichamelijk wordt ervaren. Luisteraars hoorden het nieuwe vaak eerst als verschil in energie: meer bas, langere overgangen, een andere snelheid of een onverwachte stilte.

De techniek maakte sommige keuzes gemakkelijker en andere moeilijker. In deze periode waren vooral cilinder, 78-